

v zbornici vzprejel § 16. s procesnim redom popravljen po želji opozicije.

Rusija in Nemčija. — Nemški cesar se je neki jako zadovoljen vrnil iz Petrograda domov. Tisti, kateri žele dobrega razmerja mej Rusijo in Nemčijo pravijo, da je mej državama ponihala nekdanja napetost, kar bo novo jamstvo evropskega miru in kar bo ugodno uplivalo na razvoj razmer v orijentu. Zlasti se pričakuje, da odneha Nemčija od svojih zahtev glede kontrole grških financ.

Bolgarska. — Knez Ferdinand je bil te dni v Carjem gradu, kjer se je poklonil turškemu sultanu. Temu obisku se pripisuje velika politična važnost. „Frankfurter Zeitung“ se piše iz Sredca: „Ako has ne varajo vsa znamenja, se nahajamo na predvečer proklamacije neodvisnega bolgarskega kraljestva“. Mogoči je že, da se kaj zgodi. Knez Ferdinand je častilakomen in najsrčnejša želja njegova je, da postane neodvisen kralj.

Umor španskega ministerskega predsednika — Umorjeni ministerski predsednik Canovas je bil pokopan z največjo častjo. Udovi njegovi je kraljica podelila naslov vojvodinje in letno penzijo 30.000 frankov. Morilec Angiolitti, rodом Italijan, je bil obsojen na smrt in se je sodba že izvršila. Anarhizmu na Španskem pa s tem še ni narejen konec, naredi se mu šele tedaj, kadar se odpravijo sedanje gnjile razmere.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

XIV. Zbornični svetnik Karol Lukmann poroča v imenu odseka, da prosi več posestnikov iz občine Bela Peč v zbornici predloženi prošnji z dne 20. junija 1897. visoko c. kr. železniško ministerstvo, naj bi dovolilo, da bi se vstavljali osobni vlaki pri stražnici št. 6 toliko časa, dokler se ne pokrijéjo stroški za napravo posebne postaje za osebni promet. Mnogo prebivalcev Bele Peči si želi že od l. 1875 napravo postaje nad Belo Pečjo. Ako bi ta bila na mestu stražnice št. 6, imeli bi Belopečanje do tja peš le kakih pet minut, ako se računa od poštnega urada. Sedaj je od postaje Rateče — Bela Peč jedno uro hodá iz Aicheltena, Zagrada in Koprivnika pa še mnogo dalje.

Vsled ukaza vis. c. kr. trg. ministerstva z dne 13. avgusta 1891. števil 32675. katerega je naznanilo prosilcem vsled ukaza c. kr. dež. vlade z dne 30. avgusta 1891. števil 10498 c. kr. okr. glavarstvo z dopisom z dne 20. septembra 1891. l. števil 8821. je po c. kr. obratnem ravnateljstvu v Beljaku izdelani načrt za to postajo predložen dne 28. aprila 1891. l. občini belopeški v odobrenje pri napravah postaj veljavnih splošnih pogojev. Občina je v dopisu z dne 3. junija 1891. prosila c. kr. obratno ravnateljstvo v Beljaku, naj se dan, določen za odobrenje končnega zapisnika, preloži na pozneje, ker se še niso občinski zastopniki popolnoma zjediniili glede naprave in vzdrževanja postaje.

Ker je brezdvomno, da bi bilo Belopečanom mnogo lažje priti do železnice, če se njih prošnji ugoti; in ker je razvidno iz navedenega ukaza c. kr. trg. ministerstva, da ni od strani železniške uprave nobenih zaprek, zato je odsek mnenja, da je treba podpirati prošnjo in vsled tega predlaga: Slavna zbornica naj podpira prošnjo pri visokem c. kr. železniškem ministerstvu. — Predlog se vsprejme.

XV. Zbornični svetnik Ivan Krajec poroča v odsekovem imenu, da je gosp. Alfonz Oblak, trgovec v Novem mestu, zbornici v vlogi z dne 29. maja 1897. l. naznanil, da je v posesti več rudosledov pri Št. Janžu, kjer se premog nahaja, katerega je tovarna za cink z dragocenim vrtanjem rovi in predori odkrila. Ta tovarna je bila last tvrdke „Actien-gesellschaft für Montanindustrie und Metallhandel in Wien“ in je že od leta 1879 zapušena; kupila sta pa ostalino v last gg. Julij pl. Szajbely v Budapešti in Henrik Müller inženir v Požunu.

Premogovi skladi se vlečejo daleč v gorovje. Pri enem rovu ob potoku Hinje je tovarna 1876. l. na 130 metrov globoko vrtala in dognala, da je vrhnji premogov sklad močan 14 — 16 metrov, srednji (40 metrov globoki) 14 metrov in tretji (90 metrov globoki) 8 metrov; na drugih mestih je pa tovarna samo do 50 metrov globoko vrtala. Iz tega sklepa g. Alfonz Oblak, da so povsod pod vrhnjimi spodaj drugi premogovi skladi. Ako ni železnice od Trebnja do Sevnice, pa nima vse bogastvo premoga nobene vrednosti. Prositelj se trudi dobiti družnikov in prosil da bi zbornica delala na to, da se ne le enkrat, temveč precej, nemudoma in resno prične vse, da bo železnica iz Trebnja preko Mokronoga do Sevnice v najkrajšem času dodelana in prometu izročena. Tovarna za cink je bila od l. 1864 last Ludovika Kuschela z Dunaja, prešla je l. 1873. v last „Oest. Hypothekar — Credit — u. Vorschuss-bank“ na Dunaji in od 1874. do vštete l. 1878 last akcijske družbe za montan — industrijo in trgovino s kovinami na Dunaji. Ko se je tovarna opustila, ostali so premogovi skladi, in od l. 1879. so nasledniki večkrat poskušali zanimati razne kroge, da bi se gradila do premogovih jam železnica ali od železnice Zidan most — Zagreb oziroma od postaje Sevniske, ali da bi se pri gradnji dolenskih železnic delalo na to, da bi se premog iz Št. Janža spravljaj na dolensko železnico.

Deželni odbor omenja tudi v svojem poročilu do slavnega deželnega zbora z dne 24. januarja 1895. l. števil 4040 o pospeševanju železnic nižje vrste, da se je treba ozirati na železnično progo Trebnje — Mirna — Mokronog. V sl. deželnem zboru se je pa pri obravnavah o železnicah mnogokrat poudarjala važnost premogovih skladov za dolenske železnice in za povzdigo industrije na Dolenskem, ker se do sedaj o večji industriji Dolenske še govoriti ne more. Ko bi se gradila železnica iz Trebnjega do premogovih skladov v davčni občini Goveji Dol, bilo bi mogoče ne le v Št. Janžu ali Dvoru, ampak tudi na Mirni, kjer se tudi dobi premog, ustanoviti večja obrtna podjetja in tako oživeti v industrijalnem oziru zelo zanemarjene kraje naše lepe Dolenske.

Slavni deželni zbor je v zadnjem zasedanju tudi o tem obravnaval in sklenil naslednje v svoji seji dne 3. marca 1897. l.

„1) Deželni zbor pripoznava, da je potrebna in koristno napraviti lokalno železnico, ki bi teklo od trebanjske postaje dolenskih železnic čez Mirno — Mokronog v Tržišče in bi segala z dovlačnico do premogovnikov v Št. Janžu; zavezuje se, da prevzame za pospešitev te železnice glavinskih delnic al pari in pooblašča deželni odbor, da sme izplačati za stroške za presojo načrta in stroškovnika 2000 gld. iz železniškega zaklada, ki se nabira po

sklepu dež. zbora z dnè 25. novembra 1890. l. proti svoječasnemu vračilu iz stavbinske glavnice.

2). O vspehu presoje je poročati deželnemu zboru ob prvem prihodnjem zborovanju in predlagati, koliko naj dežela prispeva.

Iz tega se da soditi, da bode ta železnična zadeva še letos prišla v tak tir, da bo mogoče dobiti koncesionarjem za njo — kateri so gg.: Ludovik baron Berg iz Mokronoga, Anton grof Barbo z Rakovnika in dr. Arnold Beck z Dunaja — koncesijo in se tako omogoči uže prihodnje letopričetek gradnje.

Železnica bi merila 194 km in dovlačnica 2 km, tedaj vkup 214 km. Koncesionarji bi radi, da bi dežela prevzela 10% v glavinskih delnicah, 20% glavinskih delnic bi zasebni interesenti in za 70% bi se izdalo prioritetnih delnic. Ker bi se le premoga moglo dva milijona meterskih centov izvoziti in bi tudi gozdi, vinogradi in novo nastale obrti dale precej blaga za prevažanje, ni dvomiti, da bi se železnica rentovala in da se bode dobil sedaj tudi kapital za njo brez velikih težav.

Odsek je mnenja, da ni dvombe in da se mora zbornica za zgradbo te železnice potegniti in nasvetuje:

1.) Slavna zbornica naj se obrne do vis. c. k. železničnega ministerstva, da bi načrte te železnice dalo strokovno presoditi v tehničnem in trgovinskem oziru in da bi zgradbo samo vzelo v program onih železnic, katere se imajo l. 1898 graditi.

2.) Slavna zbornica naj se tudi obrne do vis. c. kr. trgovinskega ministerstva s prošnjo, da bi se s svojim velikim vplivom podpiralo gradnjo te železnice. — Predlog se vsprejme.

XVI. Zbornični tajnik poroča, da je c. kr. deželna vlada naznanila, da se je obrnila mestna občina ljubljanska do vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje, naj bi se pretvorili strokovni šoli za lesni obrt in za umetno vezenje v Ljubljani kakor hitro mogoče v državno obrtno šolo (šolo za mojstre) mehanično — tehnične smeri (za kovinsko industrijo), kateri naj se priklopita umetno obrtna oddelka in sicer za sedaj za obdelovanje lesa in umetno vezenje.

Občinski svet imenovane mestne občine je izjavil, da dá sezidati novo stavbo za tak zavod in da prevzame vse doneske, katere običajno doprinasajo dotične občine za take zavode, kakor za kurjavo, razsvetljavo, snaženje in dr.

Kar je slavni zbornici znano, obrnil se je kranjski deželni odbor že l. 1892 med drugim do naučne uprave s prošnjo, naj se v pospeševanje kovinske industrije na Kranjskem ustanove primerne strokovne šole.

Ko je na podlagi te vloge in od slavne zbornice predloženega poročila z dné 12. marca 1893 št. 1848 vsled ukaza vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje preiskal dotične razmere nadzornik strokovnih šol in profesor dunajske tehniške visoke šole, dvorni svetnik vitez Hauffe in o tem poročal, priporočala je osrednja komisija v zadevah obrtnega pouka vsled dotičnih nasvetov imenovanega nadzornika napravo šole za mojstre mehanično-tehnične smeri v Ljubljano. Gospod c. kr. deželni predsednik se je tudi izrekel za nazore na podlagi predloženega mu mnenja dvornega svetnika viteza Hauffe-ja.

Gospod c. kr. deželni predsednik prosi vsled ukaza vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje naj zbornica kakor hitro mogoče v splošnem izreče svoje mnenje glede nameravane uredbe zavoda in

sosebnost glede po mestni občini ljubljanski nasvetovani opustitvi sedanjih strokovnih šol za obdelovanje lesa in umetno vezenje kot samostojnih zavodov, katera naj bosta v prihodnje le umetno-obrtna oddelka nove državne obrtne šole in naj h krati poroča, ako hoče sploh in na kakšen način pospeševati s primernimi doneski k dotičnim stroškom ustanovitve in vzdrževanje tega zavoda.

Lokalni činitelji dežele kranjske, deželni zbor, trgovinska in obrtna zbornica kakor tudi mestna občina ljubljanska se že dolgo trudijo povzdigniti domačo obrt s pospeševanjem obrtnega pouka do konkurenčne zmožnosti.

L. 1856 sta ustanovili mestna občina in trgovska in obrtna zbornica obrtno nedeljsko šolo, katera se je preosnovala l. 1872 v obrtno nadaljevalno šolo.

Z ukazom z dne 20. septembra 1872 je dovolilo vis. c. kr. naučno ministerstvo ustanovni znesek 2000 gld. in za pokritje vsakoletnih izdatkov z izrecnim dodatkom, da so doneski le zato tako visoki, ker naj preidejo s temi nabavljena učna sredstva v posest svoječasnno ustanovljeni obrtni srednji šoli. Do izvršitve tega načrta seveda iz finančnih oziróv ni prišlo.

Vis. c. kr. naučno ministerstvo je z ukazom z dne 10. marca 1881 dovolilo ustanove za kranjske obiskovalce c. kr. obrtne šole v Gradcu in tudi vis. dež. zbor Kranjski je ustanovil od onega časa več ustanov za slušatelje obrtnih zavodov v Gradcu, na Dunaji in v Znojmu. V decembru 1888. se je otvorila c. kr. strokovna šola za obdelovanje lesa, za umetno vezenje in čipkarstvo. Mestna občina je prekrbela šolske prostore, čiščenje, razsvetljavo in kurjavo, kar je želelo vis. c. kr. naučno ministerstvo; dežela, trgovska in obrtna zbornica in Kranjska hranilnica so pa dovolile primerne doneske za vzdrževanje. Poleg tega so ista ustanovila tudi več ustanov. V peticiji povdarja mestna občina, da je bilo prvotno le 14 prostorov potreba, sedaj pa razmere zahtevajo 34 prostorov.

V seji dne 23. aprila 1895, osrednje komisije v zadevah obrtnega pouka je poročal gospod ministerjalni svetnik dr. vitez Haymerle, da se je obrnil že l. 1892 deželni odbor Kranjski do naučne uprave s prošnjo, da naj se ustanove primerne strokovne šole za pospeševanje kovinske industrije.

(Dalje sledi.)

Nacijonalna ekonomija in kmetijstvo.

Slovenci še nimamo spisa, o katerem bi bilo toli pereče in zlasti za nas velevažno kmetijsko vprašanje z višjega, s svetovnega in z državopolitičnega stališča vsestranski pojasnjeno. Potreba takega spisa je obče priznana in jako občutljiva toliko bolj, ker se čuti v nas že vsak politični šušmar poklicanega, govoriti v kmetijskem vprašanju in nadlegovati ljudi s svojimi budalostimi.

Vsestransko pojasnjenje kmetijskega vprašanja ni lahko delo, in sosebnost težko je, rešiti to nalogo v malem časopisu, kjer primanjkuje prostora, a navzlic temu hočemo poskusiti to delo če tudi povse na kratko, nadejé